

Teatre sense butaques de vellut

Hi ha un teatre català que no és notícia. És un teatre que es fa cada dia, sense polèmica, però amb qualitat. Des de les sales alternatives, la polèmica del Nacional és lluny. Però també reclamen un lloc sota el cel.

El Nou Tantarantana (dalt) i l'Artenbrut, en una imatge de les representacions d'"Hotel de mala mort". Les sales independents fa temps que treballen per oferir un producte que contribueixi a dinamitzar l'ecosistema teatral.

Les aigües del teatre català baixen mogudes. La decisió de destituir, l'any que ve, Josep Maria Flotats de director del Teatre Nacional de Catalunya (TNC), decisió presa pocs dies després de la inauguració, ha despatat la caixa dels trons i ha tornat a posar sobre la taula algunes de les reivindicacions històriques fetes pel sector. El teatre de base ha tornat a aixecar la veu per reclamar més subvencions un cop ha pogut veure que l'administració catalana pot disposar de molts milions per al teatre.

Les sales alternatives de Barcelona, espais que aposten decididament per aquest tipus de teatre i on han nascut alguns dels noms que triomfen actualment, tals com Sergi Belbel, Calixto Bieito o Xavier Albertí, han volgut fer un toc d'alerta i recordar les notables dificultats que tenen per a obrir, temporada sobre temporada, les portes. Unes portes que amaguen una trista contradicció: programar espectacles d'interès públic fets amb una gestió privada no comercial. "Hi ha una autèntica ceguesa dels estaments públics d'aquest país, perquè no s'adonen que descurant les sales alternatives descuren la base del teatre. O cosa que és igual: el futur del teatre",

denuncia Julio Álvarez, responsable, amb Víctor Suárez, del Nou Tantarantana.

Diversitat de gèneres escènics; recuperació d'autors poc coneguts de la majoria del públic; elecció directa de grups i companyies teatrals; capacitat reduïda

XAVIER FERNÁNDEZ

gen, que millor defineixen les sales alternatives. Dominades econòmicament i mediàticament per les *torres bessones* del teatre català (el poderós sector públic d'una banda, i el sector privat comercial, cada dia més influent, de l'altra), les sales barcelonines Artenbrut, Sala Beckett, Teatre Màlic, Nou Tantarantana i Versus Teatre fa temps que treballen per defugir aquesta ombra oferint un producte que contribueixi a dinamitzar l'ecosistema teatral. "Contra allò que la gent pugui creure, aquest tipus de teatre va consolidant-se progressivament a Catalunya". Julio Álvarez, per abonar aquesta afirmació, esgrimeix dades que tot just acaben de sortir del forn: "L'oferta actual de totes cinc sales és de 450 butaques. En-

XAVIER FERNÁNDEZ

de les sales, que propicia una fàcil complicitat actor-espectador; i risc a l'hora de confeccionar una programació que aposta pel teatre breu, de text i d'autor. Aquestes són cinc de les característiques, cinc de les denominacions d'ori-

entre els mesos de gener i agost d'enguany han assistit als 101 espectacles programats prop de 57.000 espectadors, 15.000 més que no al Romea!" La comparació d'Álvarez no és gens gratuïta, ben al contrari: el presupost que la Ge-

neralitat destina anualment al Centre Dramàtic és bastant més elevat que no el que dona a les cinc sales alternatives juntes.

Pels seus responsables, que el mes de juny del 1996 van aplegar interessos i inquietuds instituint la

XÀVIER FERNÁNDEZ

Coordinadora de Sales Alternatives de Barcelona (ben aviat s'hi afegirà el nou Espai Escènic Joan Brossa, projecte auspiciat al barri de la Ribera per l'actor i director Herman Bonnin i l'il·lusionista Jesús Julve, "Hausson"), les raons que expliquen la fidelitat dels espectadors estan en l'esperit que anima aquests espais. "A les sales —explica Francesc Meriegues, cap visible de la Sala Beckett des de la sortida de Sanchis Sinisterra a Madrid—, s'hi poden veure coses que difícilment deixa veure el teatre comercial. Per què? Es ben evident, nosaltres investiguem, arriquem —l'administració no es pot permetre ni d'equivocar-se ni d'arriscar-se— i, sobretot, estripem". Toni Rumbau, responsable del Teatre Malic, degà de les sales barcelonines, completa l'assertió de Meriegues. "Juguem a sortir del mercat fent coses políticament incorrectes; per a les correctes ja hi ha el públic". Tot i que accepta el terme "alternatiu", Rumbau escull la designació "cientificisme llibertari" a l'hora de definir la feina que fan les sales: "Som un petit laboratori, un petit espai de llibertat del teatre que té l'obligació de fer conèixer les noves generacions a una societat preocupada a dotar-se de grans infraestructures".

"Risc" —amb majúscula— és un dels qualificatius que més utilitzen els responsables de les sales. Risc de programació, risc d'inversions, risc d'elecció de companyies joves, risc d'elecció de les dates dels espectacles... "Les alternatives són sales comercials en què preval la rendibilitat cultural per sobre el benefici econòmic", explica Ever Martin Blanchet, de Versus Teatre. Aquesta política, que respon a la doctrina d'anar contra, els converteix en "els únics boigs del teatre". Mercè Anglès, responsable de la sala Artenbrut de Gràcia, s'estima més d'utilitzar un to més solemne. "Malgrat aquest risc, tot i produir coses noves que no es fan enlloc més, els nostres escenaris són el bressol del teatre català. Fins i tot les altres sales es fixen en allò que fem", sentència. Per Francesc Me-

riegues, el factor risc no desapareixerà fàcilment: "Els autors nous continuen essent fonamentals. A la Beckett, fins i tot, tenen la preferència per davant dels autors consagrats, a l'hora de la programació. "Nosaltres defensem, malgrat tot —acaba Rumbau—, el

implícita: recuperar autors que són poc coneguts de la majoria del públic i fer conèixer obres pràcticament desconegudes d'autors consagrats", exposa Álvarez. Un bon exemple, en aquest sentit, és *l'Amor de don Perlimplín con Belisa en su jardín*, un dels dar-

Al costat i baix, la Sala Beckett i el Teatre Malic també en un moment d'"Hotel de mala mort", una obra que ha representat diverses escales paral·leles en les sales independents de Barcelona. Les cinc sales alternatives del cap i casal han tingut juntes entre els mesos de gener i agost d'enguany més espectadors que el Centre Dramàtic de la Generalitat de Catalunya, amb una subvenció total molt inferior.

XÀVIER FERNÁNDEZ

En les sales alternatives han nascut alguns dels noms que triomfen actualment, tals com Belbel, Bieito o Albertí.

dret d'equivocar-nos, de fer coses que poden ser un fracàs".

La programació de les sales, des de la seva creació, aposta per tot de gèneres artístics: teatre, dansa, música de tota mena i estil, titelles en totes les variants. Així, dalt dels petits escenaris alternatius és possible de veure-hi des d'adaptacions d'obres i autors clàssics fins a cicles dedicats a dramaturgs mítics passant, és clar, pel cabaret contemporani, performances musicals i espectacles de titelles... Una oferta a la qual donen vida tant companyies consagrades com noves promeses de l'escena teatral. "Les sales tenim una línia de programació amb una màxima

rers muntatges programats la temporada passada al Nou Tantarantan. Dirigida per Quim Lecina, l'obra, que es podrà veure al Festival El Quijote de París el mes de novembre, va posar fi a l'ostracisme d'aquest text i ha servit, fins i tot, d'obertura del cartell de l'Institut del Teatre de Barcelona.

El futur de les sales alternatives de Catalunya en general i de Barcelona en particular és del tot incert. Però la seva presència és, ara com ara, del tot imprescindible perquè oxigenen l'ecosistema teatral aportant-hi biodiversitat.

Carlos González